

Yohán Elek, püspök

PRÓBACSENDŐRÖK TANKÖNYVE

1. FÜZET

Szolgálati szabályzat I. Rész

HIVATALOS KIADÁS
BUDAPEST, 1941

Spisák Antal.

habados (Spisák) Herkél. m. hiv. p. r. cs. //

Teljes.

1942. 11. 22.

SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT I. RÉSZ.

(KIVONAT.)

Szolgálati szabályzat. I. rész.

(Kivonat.)

Az eskü.

✓ 1. A *katonadllományba* tartozó honvéd egyéneknek, tényleges szolgálatra való bevonulásuk után, ünnepi formák között, honvédesküet kell tenniök.

A fölé- és alárendeltségi viszony.

60. A honvédség egyénei nemcsak a szűkebb szolgálati kötelékben, mint előjárók és alárendeltek, hanem az egyes állománycsoportokon belül is — a tisztikarok tagjai azonkívül egymás között is — mint följebbvalók és alattosak, függő viszonyban — a *föle- és alárendeltség viszonyában* — vannak egymással.

Ez a fölé- és alárendeltségi viszony kiterjed a honvédség nem tényleges állományú egyéneire is, ha tényleges szolgálatra vannak behíva, vagy ha katonai kötelességeikre vonatkozó parancsot kaptak, valamint egyáltalán mindazon esetekre, amikor a honvédség egyenruháját viselik.

✓ 61. A honvédség minden tagja *följebbvaló* mindazokkal szemben, akik ugyanabban az állománycsoportban náluknál alacsonyabb rendfokozatban vannak.

62. Karpaszomány viselésére jogosult egyének, a velük egyenlő rendfokozatban levő többi egyénnel szemben, följebbvalói viszonyban vannak.

✓ 63. *Előjáró* — az állománycsoporttól függetlenül — az, akit a szervezetszerű tagozás, szolgálati utasítások, vagy különös rendeletek értelmében a parancsadás joga megillet mindazokkal szemben, akik parancsához vannak utalva, és így alárendeltjei.

Az, akit az előjárói tisztséggel bíznak meg, rendszerint magasabb rendfokozattal bírjon, vagy legalább is rangban idősebb legyen mindazoknál, akik alája vannak rendelve.

Ha azonban a rendestől eltérő viszonyok miatt kivétel válik szükségessé, akkor ennek a viszonynak tartamára a följebbvalók és rangban idősebbek is föltétlenül engedelmessé kell tartozniuk annak, aki előjárójukul van kinevezve, vagy annak tisztségére hivatott.

✓ 64. *Előjárói viszonyba* jut továbbá minden följebbvaló — ugyan-

azon állománycsoporton belül minden rangban idősebb is —, mihelyt a parancsnokságot *saját felelősségére* átvette.

Ily esetenkénti parancsadásra fontos szolgálati érdekből minden följebbvaló (rangban idősebb) mindenkor jogosult azzal a kötelezettséggel, hogy magatartását illetékes hatóság előtt utólagosan igazolja.

✓ **A parancsnokság átvétele a följebbvaló köteletségévé válik:**

a) Amikor honvéd- vagy csendőregyének illetlen magaviseletének, az általuk elkövetett köteleességsértésnek vagy szolgálatellenességnek, kihágásnak vagy csendzavarásnak kell véget vetni.

(Ez a kötelezettség a *polgári ruhában* megjelenő följebbvalóra is fennáll azzal az eltéréssel, hogy az említett följebbvaló ennek a kötelezettségének rendszerint csak közvetve [a legközelebbi honvéd vagy közrendészeti szerv parancsnokságától karhatalom igénylése útján, vagy más célravezető módon] fog eleget tehetni.

A polgári ruhában megjelenő följebbvaló *személyes közbelépésének* csak ott van helye, ahol azok, akik a közbelépésre okot adtak, a szóbanforgó följebbvalót személy szerint ismerik.)

Függelem.

✓ **76.** A függelem a föltétlen engedelmesség kötelezettsége, mellyel a szolgálat érdekében minden alárendelt előljáróinak, minden alattos (rangban fiatalabb) följebbvalóinak (rangban idősebbeknek) tartozik, mihelyt ezek a parancsadást átveszik. A függelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor a katonaaállományhoz tartozó tisztek a parancsadási jogot lelkészekkel vagy tisztviselőkkel szemben gyakorolják.

A függelem nem más, mint akaratumunknak a törvény és parancs alá rendelése a közjó érdekében.

A függelem szigorú kezelése, a katonai rendnek és a haderő szilárd összefüggésének fenntartására okvetlenül szükséges; ez a honvédség sikeres működésének legfontosabb feltétele.

✓ **77.** A függelem kötelezettsége kivétel nélkül kiterjed a honvédség valamennyi tényleges egyéncire, a nem ténylegesekre pedig a 60. pontban felsorolt esetekben.

✓ **78.** A függelem megköveteli, hogy az alárendelt teljesítse előljáróinak minden parancsát, mégpedig feltétlenül, készséggel, a kellő időben, és olyan jól, amint az a fennálló viszonyok között csak lehetséges.

✓ **79.** A parancs teljesítése előtt — föltéve, hogy a körülmények egyáltalában megengedik — csak akkor szabad ellenvetést tenni, ha ezt, az alárendelt nézete szerint a szolgálat érdeke sürgősen megköveteli,

vagy ha a parancs teljesítésének az előljáró előtt ismeretlen, el nem háritható akadályok állanak útjában. Ha az előljáró az ellenvetést nem fogadja el, a parancsot minden további vonakodás nélkül végre kell hajtani.

✓ **80.** Csak akkor kell az alárendeltnek, miután minden körülményt jól megfontolt, *az engedelmességét megtagadnia* és erről a legközelebbi előljárónál azonnal jelentést tennie, *ha a parancs világosan és nyilvánvalóan az esküvel fogadott köteleesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányul, vagy a büntető törvényben tiltott cselekményt követel.* edig.

✓ **81.** Ha valamely előljárótól kapott parancs teljesítését egy másik előljáró személyes rendelkezése teljesen vagy részben akadályozná, akkor az alárendelt köteles az előbb kapott meghagyást a később megjelent előljárónak jelenteni; ha azonban az utóbbi mégis követeli parancsának végrehajtását, akkor az alárendelt köteles azt teljesíteni.

Fontos esetekben azonban, különösen az ellenség előtt, az alárendeltnek joga van saját igazolására írott parancsot kérni. Ha a körülmények ennek megírását nem engedik meg, az alárendeltnek meg kell elégednie azzal, ha az előljáró a parancsadás helyét és idejét neve aláírásával megerősíti és a parancsot tanuk jelenlétében hangosan adja ki.

/ Hasonló az eljárás akkor is, ha a parancsnok evégből kiküldött tisztejei (vezérkari tisztek, szárnysegédek, parancsőr- vagy segéd tisztek stb.) szóval közvetítik a parancs megváltoztatását.

✓ Alárendeltek, fontos esetben azonfelül a közbelépő előljárók is, kötelesek az előbb említett parancsváltoztatást a lehető leggyorsabban annak tudomására juttatni, aki az előbbi parancsot kiadta.

✓ Az előljárónak *távbeszélőn* adott parancsát az átvevő alárendelt ismételve, az előljáró, illetve annak a parancs továbbításával megbízott közege pedig a parancs lényegét — az időpont megjelölésével — minél előbb jegyezze fel.

Válságos helyzetben fontos parancsot távbeszélőn — tanuk előtt adjunk és vegyünk át.

✓ **82.** Ha az alárendelt a parancs teljesítése közben olyan viszonyokra bukkan, melyeket az előljáró a parancs kiadásakor előre nem láthatott, új parancs kérésére pedig sem idő, sem alkalom nincsen és a kapott parancs betűszerinti végrehajtásából szemlátomást hátrány származnék, akkor az a kötelese, hogy belátása szerint és a körülményeknek megfelelően, de lehetőleg a kapott meghagyás szellemében cselekedjék. Ilyenkor teljes felelősséget vállal eljárásáért és előljárójának eljárása módját és annak okait a leggyorsabban jelenteni köteles.

✓ **83.** Minden alárendelt előljárója, minden alattos följebbvalója

íránt akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül, úgy személyes, mint írásbeli érintkezés közben, tisztelettel tartozik; ezt a kötelességét, amely egyenlő rendfokozatban álló egyének részéről a rangban idősebbek íránt is tisztelettudó és illedelmes magaviseletet követel, semmiféle alkalommal sem szabad mellőzni. De kölcsönös megbecsülésnek kell áthatnia a honvédség minden tagját az egymásközi érintkezésnél akkor is, ha a kölcsönös rangviszony tisztázva nincs, valamint akkor is, ha az egymással érintkező személyek nincsenek egymás alá vagy fölé rendelve.

† **84.** Elöljárókról vagy följebbvalókról rosszat beszélni, cselekedeteiket bírálni, vagy őket kigúnyolni mindenkor tilos.

† **89.** Tisztesek és rendfokozat nélküli egyének közvetlen elöljárójuknál, élőszóval adják elő kérelmeiket.

Ha ez, valamint a közbeeső magasabb elöljárók a kérelmet nem teljesíthetik, akkor az az alosztályparancsnokságnál adható elő. Ha ott sem teljesítik, akkor a kérelmező szolgálati úton, személyesen az osztály-, sőt a körülményekhez képest még a csapatparancsnokságnál is — ugyancsak élőszóval — előadhatja a kérelmét.

Altisztek szolgálati úton a döntésre hivatott parancsnoksághoz (hatóságához) terjesztik fel személyes kérelmüket. Ha ez a parancsnokság (hatóság) más állomáson székel, avagy a csapatparancsnokságnál magasabb, a kérelmet *írásban*, különben pedig élőszóval kell előadni.

Panaszok.

† **95.** A honvédség minden tagjának joga van hozzá, hogy az őt ért igazságtalanság vagy sérelem miatt panaszt tegyen.

A panaszjog a honvédség minden tagjának megadja a lehetőséget, hogy a maga igazát megvédje anélkül, hogy illetéktelen befolyáshoz kellene folyamodnia, avagy a honvédség belső ügyeit a külvilág elé kellene hurcolnia.

A panaszjog gyakorlásában senkit sem szabad korlátozni.

Épúgy tilos alaptalan panaszt tenni, vagy bárkit is alaptalan panaszra bírni.

Ha többeket ért ugyanaz az igazságtalanság vagy sérelem, minden egyes érdekelt egyén élhet a panasz jogával.

Tilos közös panaszra összehesézlni, vagy valamely panaszt többek nevében, küldöttség útján előadni.

Annak, aki panaszt tesz, panaszát *magának* kell megokolnia és *önmagának* kell érte helytállania.

Minden döntésre hivatott elöljáró legkiválóbb kötelességeinek

egyike, hogy a megokolt panaszt orvosolja. Gondolja meg, hogy a panaszok igazságos elintézésének, a fegyelem és a közszellem, valamint az elöljárói tekintély fenntartása szempontjából igen nagy fontossága van.

Az elöljárók közül senki sincs feljogosítva arra, hogy maga intézze el az ellene irányuló panaszt. Az ilyen panaszt haladéktalanul a legközelebbi elöljáró döntése elé kell terjeszteni.

A panaszttevő a döntés megtörténte előtt bármikor visszavonhatja panaszát.

Az alárendeltnek ilyen irányban való befolyásolása tilos. Azonban minden elöljárónak kötelessége, hogy a panaszost esetleges téves nézeteiről felvilágosítsa, kivéve azt az esetet, amikor a panasz ő ellene irányul.

† **96.** Az okul szolgáló esetet követő napnál korábban, vagy a sérelmet követő három napnál később, nem szabad panaszt tenni. Ha a harmadik nap vasárnapra, ünnep- vagy szünnapra esik, a panasztétel határideje a következő hétköznapon ér véget. Ha a panasz írásban történik, a postajárás tartama nem számítható a háromnapos határidőbe.

A háromnapos határidő után csak abban az esetben szabad panaszt tenni, ha a panaszos igazolni tudja, hogy a késedelem hibáján kívül eső elháríthatatlan akadály folytán állott elő.

Azonnal teljesítendő parancsok vagy kiszabott fegyelmi fenyítések miatt csak végrehajtásuk után szabad panaszt tenni. Azonban más parancs miatt tett panasznak sem szabad a parancs végrehajtását késleltetnie.

A honvédbíróságok által kiszabott büntetéssel szemben csak a katonai bűnvádi perrendtartás szerinti perorvoslatnak van helye.

† **97/a.** Legénységi állományú egyének személyesen és közvetlenül az alosztálykihallgatásnál adják elő panaszukat; ilyenkor a szolgálati út megtartása nem kötelező. Olyan egyének, akik valamely okból (kiküldetés, vezénylés, megbetegedés, stb. miatt) közvetlenül az alosztálykihallgatásnál nem adhatják elő panaszukat: annak a tisztnek (hasonlóállásúnak) jelentik be, aki közvetlen elöljárójuk; ilyennek hiányában pedig annak a rangban legidősebb altisztnek, vagy tisztnek, akihez szolgálati viszonyuknál fogva utalva vannak. Az illető elöljáró haladéktalanul köteles gondoskodni arról, hogy az ekként bejelentett panasz elintézése meginduljon.

Legénységi állományú egyének azt is kérhetik, hogy panaszuk az alosztályparancsnokságtól kezdve szolgálati úton mindenkor a legközelebbi magasabb elöljáróhoz, egészen a vegyesdandár gyalogsági (ennek megfelelő) parancsnokságig terjesztessék elő.

Altisztek az alosztályparancsnokságnál magasabb parancsnoksághoz továbbvitt panaszukat *írásban* is előterjeszthetik. Altisztek súlyos természetű panasza esetében, ha a körülmények azt megokolják, a döntésre hivatott előjáró a panaszügy bizottsági megvizsgálását is elrendelheti. A bizottságot mindenkor tisztekből (hasonlóállásúakból) kell megalkotni. Ha a panasz alantos tiszt vagy altiszt ellen irányul, akkor a bizottság elnöke egy százados (hasonlóállású), tagjai pedig két főliszt (hasonlóállású). X

V **106.** Az előjárót (főljebbvalót), illetve magasabb rangosztályban álló egyént rendfokozatán kívül (ha ezt csak cím gyanánt kapta volna is) az «*Úr*» szóval kell megszólítani, hacsak őt a «*Felség*», «*Királyi Fenség*», «*Főméltóságod*» vagy «*Nagyméltóságod*» megszólítás nem illeti meg.

Magyarország Kormányzójának megszólítása «*Főméltóságod*».

A *tábornagyokat* — ha a «*Királyi Fenség*» megszólítás nem illeti meg őket, — «*Tábornagy Úr*»-nak kell szólítani.

Az *altábornagyokat* és még magasabb rendfokozatú tiszteket — hacsak nem illeti meg őket a fentebbi megszólítások valamelyike — «*Nagyméltóságod*» megszólítással kell illetni.

Bármilyen személyes viszonyban legyen is az alárendelt (alattos) előjárójával (főljebbvalójával), az előbb említett megszólító formákon és az «*Őn*» megszólításon kívül, szolgálatban nem szabad mást használnia.

Ezek a rendelkezések a tisztek (hasonlóállásúak) szóbeli érintkezésére ugyancsak érvényesek még akkor is, ha egymással fölé- és alárendeltségi viszonyban nem állanak.

Legénységi állományú egyének a tisztekkel (hasonlóállásúakkal) szemben, mint alattosok viselkedjenek még akkor is, ha fölé- vagy alárendeltségi viszonyban nincsenek velük.

Fegyelem.

W **112.** *Fegyelem* alatt a csapatban élő függelemnek, kötelességérzetnek és rendnek együttes fogalmát értjük.

A fegyelem az előjárótól a rend kezelésében és a parancsok végrehajtásában hathatatlan erőt, az alárendeltéktől feltétlen engedelmességet és mindkét részről a legnagyobb önmegtartóztatásig menő törvénytiszteletet és kötelességtudást követel.

A fegyelem — ép úgy mint a függelem — a honvédség minden rangú tagjára, minden csapatára és seregtestére, hatóságára és intézetére, szóval a honvédség egész szervezetére kiterjed és ennek belső értékére, valamint működőképességére a legnagyobb fontossággal bír.

A honvédség egyéneinek a feltétlen engedelmességre, a lelkiismeretes kötelességteljesítésre és a szolgálat minden részletében a legszigorúbb pontosságra való nevelése adja meg a fegyelem alapját.

Az engedelmességre való nevelésnek azonban *nem szabad az önálló gondolkodást és az elhatározó képességet csökkentenie*, mert a honvédség egyénei gyakran jutnak olyan helyzetbe, amikor, a körülmények helyes megítélése alapján, önállóan kell cselekedniök.

A fegyelem mindenkinek mulhatalan és szigorú megbüntetését követeli, aki a parancsokat és rendeleteket pontosan nem teljesíti.

Tiszteletadások.

V **533.** A honvédség egyenruhában megjelenő egyénei, *ha rendben és sorban nem állanak*, a *Gyakorlati Szabályzatokban* megszabott tiszteletadásra kötelezettek:

a) az ország Kormányzója,

b) az idegen államfők,

c) az idegen uralkodók családtagjai,

d) az előjárók és főljebbvalók, valamint általában a magasabb rangosztályban levő honvédegyének előtt,

akiknek találkozásnál, valamint a szóbeli érintkezés kezdete előtt és befejezése után kell tisztelegni; továbbá

e) a dicsőséges Szent Jobb;

f) a honvédség zászlói;

g) a hősök emlékművei és

h) a gyász kísérettel elhaladó katonakoporsók előtt, valamint

i) ha a zene (énekkar) ünnepi alkalmakkor a *himnusz*t, a *szózat*ot vagy a *hiszekegyet* játssza (énekli), végül:

j) rendfokozat nélküli egyének az örök előtt is.

Minden tiszteletadás előtt a megszabott testtartásba kell helyezkedni.

Az Oltáriszentséggel való találkozásakor katolikus vallású egyes egyének szertartásuk szerint, más vallásúak hasonló alkalmakkor saját vallásuk felekezeti szokása szerint viselik magukat.

535. Legénységi állományú egyének katonai egyenruhában megjelenő lelkészekkel és tisztviselőkkel szemben katonai tiszteletadást teljesíteni kötelesek.

536. Egyenlő rendfokozatban levő altisztek és tisztsek egyenruhában való találkozásuknál — ha kölcsönös rangviszonyuk ismeretlen — egymást kölcsönösen szabályszerűen üdvözlik.

Ugyancsak kölcsönös tisztelgésre vannak kötelezve a rendfokozat nélküli honvéd egyének egymással szemben, azonban csakis a lakatnyán (szálláskörleten) kívüli találkozásoknál.

537. A honvédség egyenruhában megjelenő egyénei kötelesek polgári ruhában megjelenő előljáróikat, valamint az általuk ismert följobbalókat, illetve magasabb rangosztályban állókat, továbbá egyenlő rangosztály mellett azokat, akiket a 67. pont szerint a szolgálati elsőbbség megillet, felismerésük esetén szabályszerűen üdvözölni.

540. A honvédség legénységi állományú egyénei kötelesek a m. kir. rendőrség és a pénzügyőrség egyenruhában megjelenő tisztviselőinek tisztelegni.

Hadicikkek.

I. CIKK.

A függelemsértésről.

(1) Függelemsértést követ el az a honvédegyén, aki előljárója vagy följobbalója iránt a köteles tiszteletet mellőzi, vagy a szolgálati parancsnak akár szándékosan, akár gondatlanságból nem engedelmeskedik.

(3) Agyonlövással végrehajtandó halál a büntetése annak a honvédegyénnek :

a) aki sorban és rendben vagy háború idején bárminő szolgálatban az előljárójával szemben erőszakot követ el ;

b) aki az ellenség elleni szolgálatra vonatkozó parancsot szándékosan nem teljesíti, vagy teljesítését megtagadja, ha cselekményéből súlyos hátrány származik ;

c) aki a szolgálati parancs teljesítését sorban és rendben, vagy háború idején az előljárója ellen intézett erőszakkal tagadja meg :

d) aki előljáróját vagy feljobbalóját megöli¹ vagy megölni megkísérli.

(4) Más függelemsértéseket, így különösen :

a) az előljáró ellen háború idején kívül vagy soron és rendben kívül elkövetett erőszakot vagy veszélyes fenyegetést,

b) a följobbaló ellen intézett erőszakot vagy veszélyes fenyegetést,

c) az előljárótól szolgálati ügyből kifolyólag lovagias úton való elégtételkérést,

¹ Ha az ölési cselekmény gyilkosságnak minősül, a büntetés kötéllal végrehajtandó halál.

d) a szolgálati parancsnak szándékos vagy gondatlanságból eredő nem teljesítését, úgyszintén teljesítésének megtagadását,

büntettek gyanánt az eset körülményeihez képest 10 évig is terjedhető börtönnel, enyhébb esetekben pedig 2 évig terjedhető fogházzal kell büntetni.

(5) A törvényben meghatározott föltételek fennállása esetében még a lefokozást is ki kell mondani.¹

II. CIKK.

A zendülésről és a bujtogatásról.

(1) Ha három vagy több honvédegyén közösen és egyetértve, a katonai szolgálati renddel, előljáróval vagy előljárójának parancsával szembeszáll vagy evégből összebeszél, zendülést követ el. Zendülés az e célból való csoportosulás is. x

(2) Agyonlövással végrehajtandó halál a büntetése :

a) minden zendülőnek, ha csak egyikük is erőszakot követett el az előljáró ellen, akár megsebesítette vagy megölte² az előljárót, akár nem ;

b) annak a zendülőnek, aki a rend és engedelmség helyreállítására kirendelt ellenerő tagja ellen vagy az előljáró támogatására vagy védelmére rendelt vagy kelt személy ellen testi sértést, szándékos emberölést, ennek vagy a gyilkosságnak kísérletét követte el ; x

c) a felbujtóknak és a vezetőknek, ha a csoportosulásban a rend

¹ A katonai büntetőtörvénykönyv 22. §-a szerint a lefokozást ki kell mondani, ha a bíróság :

1. hivatalvesztést állapít meg, vagy
2. a viselt hivatal vagy állás, illetőleg az ügyvédség elvesztését mondja ki, vagy ;

3. a szakképzettséget kívánó hivatás vagy foglalkozás gyakorlásától tiltja el az elítéltet, vagy az 1—3. pont esetén kívül is, ha

4. az elítélés oly cselekmény miatt történt, amelyet a törvény büntetnek nyilvánít, vagy

5. a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátrány vagy az állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában meg nem maradhat.

A katonai büntetőtörvénykönyv 23. §-a szerint a lefokozást — az alábbi bekezdésben meghatározott kivételekkel — mellőzni lehet, ha azt csak a 22. § 2—4. pontja alapján kellene kimondani s a bíróság pénzbüntetést vagy elzárást — fogház — avagy 1 évet meg nem haladó börtönbüntetést állapít meg.

Nincs helye a lefokozás mellőzésének, ha ezt a törvény második része kizárja, vagy ha a bíróság tiszttel (hasonlóállásúval) szemben börtönbüntetést állapít meg.

² Ha az ölési cselekmény gyilkosságnak minősül, ennek tettese és felbujtó kötéllal végrehajtandó halállal lakolnak.

és fegyelem helyreállítására kirendelt ellenerő megjelenésének időpontján túl is résztvesznek ;

d) azoknak a zendülőknek, akik az ellenség elleni szolgálat megtagadásával az ily szolgálat teljesítését megghiúsítják, vagy súlyos hátrányt okoznak.

A rendfokozattal bíró zendülőt úgy kell büntetni, mint a vezetőt.

(3) Halálbüntetéssel nem sújtott esetben a zendülés büntetése 5 évig, súlyos esetben vagy háború idején 10 évig terjedhet börtön.

(4) Szigorúan bünteti a törvény a zendülésre szövetkezést is, ami akkor forog fenn, ha két vagy több honvédegyén zendülés előidézését közös egyetértéssel elhatározza, továbbá azt a honvédegyént, aki zendülés elkövetésére — habár eredmény nélkül is — felhívást intéz vagy terjeszt.

(5) Az a honvédegyén, aki olyan időben vesz hiteltérdemlő tudomást arról, hogy zendülést terveznek, amidőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a felsőbbbségnek, mihelyt teheti, jelentést nem tesz, vagy a zendülést más módon megakadályozni tőle telhetően nem törekszik, az eset körülményeihez képest 3 évig is terjedhet fogházzal büntetendő.

(6) Ha a zendülés csupán összebeszélésben áll, vagy ha csak zendülésre való szövetkezéstről van szó, a cselekmény büntethetősége mindazokra nézve megszűnik, akik azt felfedezése előtt még oly időben jelentik, amidőn minden káros következmény elhárítható.

(7) Azt a honvédegyént, aki honvédegyének közt általában a katonai fegyelmet megbontani, az előjárói tekintélyt aláásni, a katonai hivatást lealacsonyítani, a katonai szolgálat iránt ellenszenvet, avagy a szolgálati rendelkezések vagy szolgálati viszonyok iránt elégtelenséget szítani törekszik, *bujtogatás* miatt 5 évig terjedhet börtönnel kell büntetni.

(8) Ugyanígy kell büntetni azt a honvédegyént, aki ugyanily egyének közt történendő terjesztés céljából bujtogató tartalmú sajtóterméket, iratot vagy képes ábrázolatot, tartalmukat ismerve, készletben tart.

(9) Zendülés és bujtogatás miatt azonkívül a törvényben meghatározott feltételek fennforgása esetében a lefokozást is ki kell mondani.¹

¹ Lásd az I. cikk 5. bekezdéséhez írt jegyzetet.

III. CIKK.

A katonai őr elleni büntettről és vétségről.

(1) Katonai őr elleni büntetést követ el az a honvédegyén :

a) aki katonai őr ellen erőszakot vagy veszélyes fenyegetést használ,

továbbá, ha cselekményéből súlyos hátrány származott ;

b) aki az őrt hivatásának jogszerű gyakorlásában erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel szándékosan megakadályozza, vagy intézkedésre kényszeríti, avagy

c) aki az őr kötelességszerű utasítását szándékosan nem teljesíti, vagy teljesítését megtagadja.

(2) Aki az őrt megöli¹ vagy megölni megkísérli, valamint azt is, aki az őrt hivatásának jogszerű gyakorlásában háború idején erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel szándékosan megakadályozza, vagy intézkedésre kényszeríti és ezzel súlyos hátrányt okoz, agyonlövésével végrehajtandó halállal kell büntetni.

(3) A katonai őr ellen elkövetett más büntettek büntetése az eset körülményeihez képest 10 évig terjedhet börtön.

(4) Az a katonai egyén, aki az őrrel szemben a köteles tiszteletet mellőzi, vagy akár szándékosan, akár gondatlanságból elkövetett engedetlenséget tanúsít, ha cselekménye nem esik súlyosabb elbírálás alá, *vétség* miatt 8 naptól 6 hónapig, súlyos esetben 3 évig terjedhet fogházzal büntetendő.

(5) A törvényben meghatározott feltételek fennforgása esetében a lefokozást is ki kell mondani.²

IV. CIKK.

A szökésről, a szökésre szövetkezéstről és az önkényes eltávozásról.

(1) *Szökés büntetést követi el az a honvédegyén, aki abból a célból, hogy végleg kivonja magát a szolgálati kötelezettsége alól, vagy legalább is a hadrakelt seregnél való szolgálatteljesítés alól, beosztását vagy rendeltetési helyét önkényesen elhagyja, vagy attól távol marad.*

(2) Mihelyt a szökések elharapódzása miatt rögtönbíráskodást hirdettek ki, az a honvédegyén, aki a rögtönbíráskodás kihirdetése után

¹ Ha az ölési cselekmény gyilkosságnak minősül, a büntetés kötéllel végrehajtandó halál.

² Lásd az I. cikk 5. bekezdéséhez írt jegyzetet.

szökik meg, már az első szökés miatt agyonlövétéssel végrehajtható halálbüntetésnek teszi ki magát.

(3) Háború idején agyonlövétéssel végrehajtható halál a büntetés akkor, ha a tettes oly órállásról, vagy más, oly szolgálatból szökött meg, amelynek elhagyása súlyos hátránnyal járt, vagy járhatott volna, vagy ha a szökést hárman vagy többen egyetértésben követték el, valamint akkor is, ha a tettes szökés miatt már kétszer büntetve volt.

(4) Aki az ellenséghez szökik vagy ezt megkísérli, azt kötéllal végrehajtható halállal kell büntetni.

(5) Más esetekben a szökés 3 évig, háború idején 5 évig terjedhető börtönnel, az ismételt szökés pedig a fennforgó körülményekhez képest esetleg 10 évig is terjedhető fegyházzal büntetendő.

(6) Ha a szökevény a szökéstől számított *harminc nap alatt* önként jelentkezett, a szökésnek halálbüntetéssel sújtott eseteiben agyonlövétéssel végrehajtható halálbüntetés helyett 5 évtől 10 évig terjedhető börtön, kötéllal végrehajtható halálbüntetés helyett pedig ugyanily tartamú fegyház a büntetése.

(7) Ha három vagy több honvédegyén szökés elkövetését közös egyetértéssel elhatározza, szökésre szövetkezés miatt 3 évig, háború idején 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(8) Ha a szövetkezés célja az ellenséghez való szökés volt, a felbujtó büntetése kötéllal végrehajtható halál, a többi résztvevő pedig 10 évig terjedhető fegyház.

(9) A szökésre szövetkezés miatt nem lehet büntetni azt, aki a szövetkezést felfedezése előtt oly időben jelenti fel, amidőn még minden káros következmény elhárítható.

(10) Az a honvédegyén, aki szökésre szövetkezésről oly időben vesz hiteltérdemlő tudomást, amidőn a szökés még megakadályozható és a szövetkezésről a felsőbbségnek, mihelyt lehetséges, jelentést nem tesz, vagy a szövetkezést más módon megakadályozni tőle telhetően nem törekszik, az eset körülményeihez képest 3 évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

(11) Szökés vagy szökésre szövetkezés miatt való elítélés esetében a lefokozás mellőzésének nincs helye.

+ (12) Az a honvédegyén, aki bár önkényesen, de nem abból a célból, hogy végleg kivonja magát szolgálati kötelezettsége alól, vagy legalább is a hadrakelt seregnél való szolgálatteljesítés alól, beosztását vagy rendeltetési helyét elhagyja, vagy attól távolmarad, ha távolléte *huszonnégy óránál tovább tartott, önkényes eltávozás vétsége* miatt 8 naptól 6 hónapig, súlyos esetben 6 hónaptól 1 évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

(13) Büntett az önkényes eltávozás és 1 évig, súlyos esetben pedig 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a tettes a hadrakelt seregnél való szolgálat alól vonja ki magát, még ha távolléte huszonnégy óránál rövidebb ideig tartott is.

(14) Az önkényes eltávozás büntette és vétsége miatt azonkívül a törvényben meghatározott föltételek fennforgása esetében még a lefokozást is ki kell mondani.¹

V. CIKK.

Az őrszolgálati büntetről és vétségről.

+ (1) Őrszolgálati büntettet követ el meghatározott órállás elfoglalására és felváltására alakított katonai őrségnek az a tagja, aki szolgálatának teljesítésére megittasodással, elalvással, eltávozással vagy más módon képtelenné teszi magát, vagy a szolgálatára vonatkozó általános vagy különös utasítás mellőzésével hátrányt okoz, vagy háború idején jelentékenyebb veszélyt idéz elő.

+ (2) A cselekmény akkor is büntett, ha gondatlanságból követték el.

(3) Az őrszolgálati büntett büntetése háború idején, ha abból nagy hátrány következett be, agyonlövétéssel végrehajtható halál.

(4) Egyébként az ily büntett, ha azt az őrség parancsnoka vagy a felállított ór követi el, az eset körülményeihez képest 10 évig terjedhető börtönnel büntetendő, az őrség más tagjának büntetése pedig 5 évig terjedhető börtön.

(5) Ha fogoly őrszésére hivatott ór vagy ily őrség tagja a foglyot szándékosan megszojteti, 5 évig terjedhető fegyházzal büntetendő. Ha azonban tudta, hogy a fogoly felségsértés vagy hűtlenség büntettének gyanúja alatt áll, vagy ily büntett miatt van elítélve, a büntetés 10 évig terjedhető fegyház, ha pedig a szöktetésből nagy hátrány következett be, agyonlövétéssel végrehajtható halál.

+ (6) Az őrségnek az a tagja, aki a szolgálatára vonatkozó általános vagy különös utasítást akár szándékosan, akár gondatlanságból mellőzi, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, őrszolgálati vétséget követ el, melynek büntetése 8 naptól 6 hónapig, súlyos esetben 6 hónaptól 2 évig terjedhető fegyház.

(7) Őrszolgálati kötelességsértés miatt a törvényben meghatározott föltételek fennforgása esetében a lefokozást is ki kell mondani.¹

¹ Lásd az I. cikk 5. bekezdésénél írt jegyzetet.

VI. CIKK.

A gyávaságról.

† V (1) Gyávaság büntetét követi el az a honvédegyén:

a) aki, mint parancsnok, személyes biztonsága iránti aggodalomból külső vagy belső ellenséggel szemben nem fejt ki azt az ellenállást, amelyre köteles és képes;

b) aki ellenségeskedés alkalmával személyes veszélytől való félelmében magát elrejtőzéssel, megfutamodással, fegyvernek, lőszernek elhányásával, színleléssel vagy más módon hivatásbeli szolgálatának kötelességszerű teljesítése alól kivonni törekszik;

c) aki ellenségeskedés alkalmával csüggetegen beszél, ilyen jeleket ad, vagy kedvezőtlen hadihíreket terjeszt s e cselekmények valamelyikével másnak bátortalanságát vagy ennek veszélyét idézi elő.

(2) Agyonlövészel végrehajtandó halál a büntetése:

a) az 1. bekezdés a) alpontja esetében a parancsnoknak, ha azt a helyet vagy állást, amelyet védenie kellene, feladja, és ezzel nagy hátrányt okoz, vagy ha magát vagy csapatát elfogni engedi;

b) az 1. bekezdés b) alpontja esetében annak, aki a cselekményt előnyomulás, támadás, harc vagy visszavonulás alatt követte el és cselekményéből hátrányt származott;

c) az 1. bekezdés c) alpontja esetében annak, aki cselekményével több bajtársa megfutamodását vagy megadását, avagy ellenségtől körülzárt helyen több egyén bátortalanságát idézte elő.

(3) Halálbüntetéssel nem sujtott esetekben a büntetés 5, illetőleg 10 évig terjedhető börtön.

VII. CIKK.

A fegyelem és rend elleni büntettről és vétségéről.

(4) Fegyelem és rend elleni vétségben válik bűnössé és az eset körülményeihez képest 3 évig terjedhető fogházzal bűnhődik az a honvédegyén, aki:

d) békében vagy háborúban szolgálaton kívül, illetőleg békében szolgálatban is annyira megittasodik, hogy öntudatlan állapotba jut s ebben az állapotban oly cselekményt követ el, melyet különben büntetés gyanánt kellene büntetni;

e) szolgálatban vagy szolgálatra történt kirendelése után szolgálatainak teljesítésére magát megittasodással képtelenné teszi;

f) ittasság vagy más fegyelem- és rendellenes cselekmény miatt, habár csak fegyelmi úton, már kétszer büntetve volt, és az utolsó büntetés kiállításától számított 2 éven belül szolgálaton kívül megittasodik, vagy más oly cselekményt követ el, mely különben a fegyelmet és rendet sértő fegyelmi kihágás lenne;

g) a fegyelem és rend fenntartását célzó, másokat is kötelező parancs ellen cselekszik, föltéve, hogy cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik;

h) katonai ügy vagy intézmény megbeszélése végett társait jogtalanul gyülekezésre szólítja fel, vagy ily ügyben teendő felszólásra vagy panaszra aláírásokat gyűjt.

(5) Fegyelem és rend elleni büntett vagy vétség miatt a törvényben meghatározott föltételek fennforgása esetében a lefokozást is ki kell mondani.¹

VIII. CIKK.

A szolgálati büntettekről és vétségéről.

(1) Az a honvédegyén, aki alárendeltjét tetteleg bántalmazza vagy bántalmaztatja, szolgálati vétséget követ el és 1 hónaptól 6 hónapig, súlyos esetben 3 évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(3) A honvédegyén által alárendeltje ellen elkövetett rágalalmazást vagy becsületsértést — amennyiben a becsületsértés, mint bántalmazás, nem esik az előbbi pont rendelkezései alá — szolgálati vétség gyanánt 8 naptól 6 hónapig, súlyos esetben pedig 3 évig terjedhető fogházzal kell büntetni.

(4) Az a honvédegyén, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból:

a) alárendeltjét jogellenesen elfoghatja, elfogja vagy letartóztatja, vagy

b) oly fenytéssel sujtja, amelynek kiszabására egyáltalában, vagy legalább az alkalmazott mértékben nincs jogosítva, szolgálati vétség miatt 1 hónaptól 6 hónapig, súlyos esetben 2 évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(6) Szolgálati vétség miatt 1 hónaptól 6 hónapig, súlyos esetben 2 évig terjedhető fogházzal kell büntetni azt az elöljárót, aki:

a) alárendeltjére jogtalanul kényszerít gyakorol avégből, hogy pana-

¹ Lásd az I. cikk 5. bekezdésénél írt jegyzetet.

szától elállásra bírja, vagy a panasz szabályszerű elintézését vagy továbbítását elmulasztja vagy akadályozza ;

b) alárendeltjének illetményéből, rendkívüli járandóságból, vagy az alárendeltet illető ajándékból jogellenesen levon vagy kellő időben való kiszolgáltatásukat megtagadja ;

c) az alárendelt legénységet oly beszerzéssel terheli, amelyre ez nincs kötelezve.

(7) Azt a honvédegyént, aki :

a) katonai szolgálatra rendelt ingó vagy ingatlan dolgot jogtalanul megrongál, megsemmisít vagy használhatatlanná tesz, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik és a dolog értéke 200 pengőt meg nem halad ;

b) a saját szolgálati használatában levő, kincstári ruházati, fegyverzeti vagy felszerelési cikket, lőszert, tábori eszközt vagy lovat jogtalanul eltulajdonítja vagy veszni hagyja :

szolgálati vétség miatt 8 naptól 6 hónapig terjedhető fogházzal kell büntetni. ✦

(9) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, szolgálati vétséget követ el és 6 hónapig, súlyos esetben 5 évig terjedhető fogházzal büntetendő az a honvédegyén, aki szolgálati kötelezettségének szándékos vagy gondatlan megszegésével :

a) alárendeltjeinek élelmezéséről, egyéb ellátásáról vagy kíméléséről nem gondoskodik, avagy fenyegető veszélytől való megmentésük iránt kellően nem intézkedik ;

b) a hadianyagot vagy a honvédség céljaira szolgáló más anyagot kellően nem biztosítja vagy nem gondozza ;

c) szolgálati ügyben tudatosan valótlan jelentést tesz vagy továbbít, vagy szolgálati okiratban valótlan ténytet tudatosan igazol ;

d) fontos körülményről jelentést nem tesz, vagy az illetékes parancsnokságot stb. nem értesíti ;

e) sürgős szolgálati parancsot nem továbbít azonnal ;

f) katonai kötelekben vagy alkalmazásban álló egyént szolgálattól magáncélra elvon ;

g) a szolgálati titoktartás kötelessége ellen vét, titkosan kezelendő szolgálati könyv, irat vagy egyéb tárgy elvesztét okozza, vagy azok elvesztéséről nem tesz azonnal jelentést ;

h) alárendeltjeit szolgálati kötelességeik teljesítésében kellően nem ellenőrzi, vagy észlelt kötelességszegéseikkel szemben a körülmények szerint szükséges intézkedéseket a lehetőséghez képest meg nem teszi ;

i) a katonai fegyelmet és rendet vagy a közbiztonságot fenyegető

zavarok alkalmával a leküzdésük céljából rendelkezésre álló törvényes eszközöket fel nem használja, vagy magát szolgálatának teljesítése alól kivonja ;

j) lőszerraktárakban vagy robbanó anyag közelében a kellő elővigyázatot figyelmen kívül hagyja.

Ha az a)–j) alatt felsorolt cselekmények valamelyikét háború idején követték el és abból a szolgálatra hátrány származott, szolgálati büntetett esete áll fenn, mely a következőkben körülírt büntetéssel sújtható.

(10) A szolgálati kötelességnek minden szándékos vagy gondatlan megszegése, amely a katonai büntetőtörvénykönyv külön rendelkezése vagy más súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, *szolgálati büntetett*, ha háború idején követték el és abból a szolgálatra hátrány származott. A büntetés súlyos esetben 5 évig terjedhető börtön.

(12) A szolgálati kötelesség oly megszegése, amely egyébként fegyelmi kihágás lenne : *szolgálati vétség*, ha a tettes szolgálati kötelesség megszegése miatt, habár csak fegyelmi úton már kétszer büntetve volt és az utolsó büntetés kiállása óta két év még el nem telt. A büntetés 8 naptól 6 hónapig terjedhető fogház.

(13) Szolgálati büntetett vagy szolgálati vétség miatt való elítélés esetében, ha a törvényben meghatározott föltételek fennforognak, a lefokozást is ki kell mondani.¹

IX. CIKK.

Az öncsonkításról, másnak megcsonkításáról és a színlelésről.

(1) *Büntetett követ el* és 5 évig, háború idején pedig 10 évig terjedhető börtönnel büntetendő az a honvédegyén :

a) aki magát megcsonkítja vagy más által megcsonkíttatja, vagy egészségét megrongálja vagy más által megrongáltatja oly célból, hogy szolgálati kötelezettségének teljesítésére végképen alkalmatlanná váljék (*öncsonkítás*) ;

b) aki ugyanebből a célból más honvédegyént megcsonkít vagy más honvédegyén egészségét megrongálja (*másnak megcsonkítása*).

¹ Lásd az I. cikk 5. bekezdéséhez írt jegyzetet.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Az eskü	3
A fölé- és alárendeltségi viszony	3
Függelem	4
Panaszok	6
Fegyelem	8
Tiszteletadások	9

Hadicikkek.

A függelemsértésről	10
A zendülésről és a bujtogatásról	11
A katonai őr elleni büntettről és vétségről	13
A szökésről, a szökésre szövetkezésről és az önkényes eltávozásról	13
Az őrszolgálati büntettről és vétségről	15
A gyávaságról	16
A fegyelem és rend elleni büntettről és vétségről	16
A szolgálati büntettekről és vétségekről	17
Az öncsonkításról, másnak megcsonkításáról és a színlelésről	19